

UZUN VADELİ BORÇLANMA

Yard. Doç. Dr. Evcan UZUNLAR(*)

Giriş

Firmalar kuruluş aşamasında veya faaliyeti dönemlerinde (büyük girişimlerde) kaynağa ihtiyaç duyarlar. Bunlar öz ve yabancı kaynak olmak üzere iki gruba ayrılır. Öz kaynak firmanın sahibi veya ortaklarının koyduğu sermaye, önceki dönem karı ve yeniden değerlendirme fonundan oluşur. yabancı kaynak ise firmanın dışarıdan kısa, orta ve uzun vadeli borçlanarak elde ettiği paradır.

Uzun vadeli kaynak bulunması, elde edilen bu kaynaklar arasından en uygun olanının seçilmesi, finans yöneticisine büyük bir sorumluluk yükler. Çünkü bu aşamada alınacak olan karar firmanın ömrü boyunca faaliyetleri ve karı üzerinde etkili olacaktır.

Bu konu ile ilgili çalışmamızda, uzun vadeli yabancı kaynakların avantajları, devavantajları ve uzun vadeli kaynak temininde kullanılan tahvil türleri ele alınmıştır.

A. UZUN VADELİ BORÇLARIN BİLANÇODA GÖSTERİLMESİ

Borçlar, bilançoda kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılırlar. Genel olarak vadeleri 1 yıldan az olan borçlar kısa vadeli olarak, diğerleri ise uzun vadeli olarak sınıflandırılırlar. Hangi borçların kısa vadeli; hangilerinin uzun vadeli olduğu konusunda çeşitli görüşler vardır. (Accounting Research Bulletin No.43'ün 7 ve 8. paragraflarında tanımlandığı gibi) Her ne kadar borç kısa vadeli de olsa, eğer vadesi uzatılabiliyorsa bu borç, kısa vadeli borçlar arasından çıkarılmalıdır.

Konvertibl borçların sınıflandırılmasına ilişkin olarak ileri sürülen görüş de, ilgili borçların hisse senedine dönüştürülmesi ihtimali varsa öz sermaye arasında, aksi halde borçlar arasında gösterilmelidir. Niteliği itibariyle cari aktifler içinde gösterilmeyen bir hesapta toplanan fonlarla ödenecek olan borçlar, uzun vadeli borçlara dahil edilmelidir. Bir borç uzun vadeli borca yada hisse senedine dönüştürülecekse, borçlunun borcunu ödemesinde kullanılabileceği vazgeçilmesi mümkün olmayan bir hatırı senedi, yada borçlunun borçlarını uzun vadeli borca dönüştürülebilecek bir anlaşması varsa ve bu anlaşmadaki haklarını kullanmak niyetindeyse kısa vadeli borçlar, uzun vadeli borçlar arasında gösterilmelidir⁽¹⁾.

(*) Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşleme Böl., Öğretim Üyesi.

(1) Ahmet Yüksel, "Uzun Vadeli Borçlar", Muhasebe Dergisi, İstanbul Üniversitesi İşleme Fakültesi, Sayı 29, Ağustos 1982, s. 21-22.

B- UZUN VADELİ BORÇLANMANIN FIRMA AÇISINDAN AVANTAJLARI

1- Borcun firmaya maliyeti belirli ve sınırlıdır. Borç verenlerin, firma çok başarılı olsa dahi firmanın başarısına, karına iştirak etme hakları yoktur.

2- Borçla finansmanın maliyeti belirli ve sınırlı oluşunun yanı sıra, genellikle öz sermaye ile finansmana kıyasla daha düşüktür.

3- Borçla finansman durumunda, firmanın sahip veya ortakları, firma üzerindeki kontrol yetkilerini paylaşmak zorunda kalmazlar.

4- Faiz ödemelerinin vergi matrahından indirilebilmesi olanağı bir vergi avantajı yaratır.

5- Kredi sözleşmesinde konulacak şartlarla, borçla finansman esnek bir nitelik alabilir.

6- Borçla finansman, belirli koşullar altında, finansal kaldıraçın lehe etkisiyle firmanın öz sermaye karlılık oranını yükseltir⁽²⁾. Ayrıca, tahvil sahiplerinin oy hakkı olmadığı ve tahvillerin sermaye maliyeti adi senetlerinin sermaye maliyetinden düşük olduğu ifade edilmiştir⁽³⁾.

C- UZUN VADELİ BORÇLANMANIN FIRMA AÇISINDAN DEZAVANTAJLARI

1- Borçla finansman, sabit bir yük getirdiğinden firmanın satış ve karlarının dalgalanma gösterdiği dönemlerde büyük bir risk taşır. Firmanın borçlarını vadelerinde ödeme gücüne sahip olmaması, firmanın varlığını tehlikeye düşürür.

2- Borçla finansman, finansal kaldıraçın lehe etkisiyle firmanın riskini artırdığından, firma değerinde veya anonim ortaklıklarda pay senetlerinin değerinde düşüşe yol açabilir.

3- Borç süresi ne kadar uzun olursa olsun, belirli bir tarihte geri ödenecektir. Bu nedenle finans yöneticileri, borçların zamanında ödenmesini sağlayacak fonların temini için gerekli önlemleri almak zorundadırlar.

4- Uzun süreli borç, firmayı uzun süreli yükümlülük altına sokduğu için risk taşır. Bu risk borç alınırken yapılan tahmin ve planların koşulların değişmesi sonucu gerçekleşmemesinden doğar. Koşulların firmanın aleyhine değişmesi durumunda borç, firma açısından ağır bir yük haline alabileceği gibi, koşullarda ilk tahminlere kıyasla lehe gelişmenin sonucunda borçlanma çok avantajlı bir durum

(2) Öztin Akgüç, Finansal Yönetim, Muhasebe Enstitüsü Yay. No.56, 5.Bası Avcıol Matbaası,1989, s. 547-548.

(3) Marlin Petty- Keown Scotti, Basic Financial Management Prentice-Hall Inc.. Englewood Cliffs, New Jersey 1979.

alabilir. Uzun süreli borçlanmadan sonra gelir, istihdam ve genel fiyatlar düzeyinde bir düşüş, firmanın borçlanmakla rasyonel bir finansman politikası izlemediğini ortaya koyabilir.

5- Orta ve uzun vadeli kredilerde finansman kurumları, kredi sözleşmelerine bağlayıcı, firma yöneticilerinin hareket serbestisini sınırlayan hükümler koymaktadırlar. Böyle bir durumda firma, sürekli kredi almakla, kısa süreli kredilere hatta sermaye artırımına kıyasla çok daha sınırlayıcı şartların baskısı altına girmiş olmaktadır.

6- Uzun süreli borçlanma yoluyla sağlanabilecek fonların bir sınırı mevcuttur. Finansman kurumlarınca genellikle kabul edilen standartlara göre, bir firmanın öz sermaye/borç oranı, belirli bir limitin altına düşmemelidir. Finansal yapısı, finansman kurumlarınca aranan standartlara uygun olmayan firmaların uzun süreli yabancı kaynak bulma olanakları çok sınırlı veya yoktur. Çoğu kez finansman kurumları kredi risklerini hafifletebilmek için, finanse edecekleri firmalarda düşük bir seviyede öz sermaye/borç oranı aramakta ve firmanın sermayesinin artırılmasını ön koşul olarak ileri sürmektedirler⁽⁴⁾.

Yukarıdaki koşullardan farklı olarak borç mukavelesinin kendine özgü şartları, firmaların gelecekteki finansal esnekliklerini önemli ölçüde sınırlayabilir şeklinde ifade edilmiştir⁽⁵⁾.

D- UZUN VADELİ BORÇLARIN SINIFLANDIRILMASI

1- Borçlar ve Borç Senetleri

İşletmenin kredili mal ve hizmet satışından, vadeleri bir takvim yılını aşanların, ticari karakterdeki Borçlar Hesabı ile Borç Senetleri Hesabı altında uzun vadeli borçlar grubunda gösterilmeleri gerekir. İlgili borçlardan vadesi yaklaşanlar döner (kısa) vadeli borçlar içine aktarılması gerekir.

2- Banka Kredileri

İşletmelerin uzun vadeli yatırımların finansmanında kullanmak üzere orta vadeli veya daha uzun vadeli olarak bankalardan nakit şeklinde temin ettikleri krediler Banka Kredileri adı altında bu grupta gösterilir. İlgili borcun faiz ve ana para ödemelerinin bir plana bağlanması yerinde olur. Eğer bu konuda aktifte bir fon oluşturulmuşsa, borçtan vadesi yaklaşanların döner borçlar grubuna dahil edilmesine gerek kalmaz ve işletmelerin mali durumlarında bir sarsıntı olmaz⁽⁶⁾.

(4) Öztin Akgüç, a.g.e., s. 548-549.

(5) Marlin Petty- Keown Scott, a.g.e., s. 557.

(6) Ferruh Çömlekçi- Celal Kepekçi vd. Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz. T.C. Anadolu Üniversitesi Yay.No.118. Eskişehir 1990, s.196.

Ülkemizde ticaret bankaları, uzun süreli kredi vermediklerinden ancak bu amaçla kurulmuş kalkınma bankalarından uzun süreli yatırım kredileri sağlanabilmektedir⁽⁷⁾.

3- Tahvil Borçları

Tahvil, anonim şirketlerinin borç para bulmak için çıkardıkları aynı ibareli ve itibari kıymetleri eşit borç senetlerine tahvil "obligasyon"⁽⁸⁾ denir.

Tahvili her şirket her istediği zaman çıkaramaz. Tahvil çıkarılması birtakım formalitelerin yerine getirilmesini gerekli kılar. Şirketin, tahvili çıkarırken birtakım şartları haiz olması gerekir. Bu şartlar aşağıdaki gibidir.

a- Anonim şirketlerin çıkaracakları tahvil miktarı, en az sermayenin ödenen ve tastik edilmiş son bilanço'ya göre mevcudiyeti anlaşılan miktardan fazla olamaz⁽⁹⁾.

b- Evvelce çıkarılan tahvil bedelleri tamamen alınmadıkça ikramiyeli ve ikramiyesiz yeni tahvil çıkarılamaz.

c- Tahvili çıkaracak anonim şirketin usulüne uygun bir şekilde kurulmuş olması gerekir.

Yukarıdaki şartları haiz olan şirket, tahvil çıkarabilmek için aşağıdaki formaliteleri de yerine getirmesi gerekir.

a- Obligasyon (tahvil) çıkarılması için umumi heyetin karar alması.

b- Umumi heyet kararının idare meclisinin izahnamesiyle birlikte şirket merkezinin bulunduğu yerdeki vazifeli mahkemeye verilmesi.

c- Umumi heyet kararının tescil ve ilan edilmesidir⁽¹⁰⁾.

Tahviller, işletmeler faaliyet yıllarını ister karla ister zararla kapatsınlar faiz yükü getirir. Tahvilli borçların da bir ödeme planına bağlanmış olması gerekir. Faizlerin ve borcun ana kısmının ödenmesinde zorluklarla karşılaşmamak için aktifte yatırımlar grubunda bir fon oluşturulması gerekir. Böyle bir fon yoksa vadesi yaklaşanların döner borçlar grubuna aktarılması gerekir⁽¹¹⁾.

Tahvil ihracı, genellikle sermaye piyasasının gelişmiş olduğu ülkelerde uzun süreli yabancı kaynak sağlamak için başvurulan yollardan en başta gelenidir. Ülkemizde özellikle 1970'den itibaren büyük firmalar bu olanaktan yararlanmaya başlamışlardır. Ancak tahvil çıkarmak yoluyla fon sağlanması daha çok orta süreli bir finansman görünümündedir.

(7) Özin Akgüç, a.g.e., s. 547.

(8) T.T.K. mad. 420 ve Sabri Bektöre, Muhasebe, Ticaret Şirketleri, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Eskişehir 1979, s. 201.

(9) T.T.K. mad. 422- ve Sabri Bektöre, a.g.e., s. 202.

(10) T.T.K. mad. 423-424 ve Sabri Bektöre, a.g.e., s. 202.

(11) Ferruh Çömlekçi-Celal Kepekçi vd., a.g.e., s. 196.

Ülkemizde son yıllarda çıkarılan tahvillerin vadeleri genellikle üç yılı aşmadığı gibi çıkarılmalarından iki yıl sonra her an paraya çevrilebilir bir duruma gelmektedir. T.C. Merkez Bankası tebliği ile itfa süresi üç yılı aşmayan kısa süreli tahvillerin çıkarılmasına da olanak verdiği için, Sermaye Piyasası Kurulu'nda tahvillerin vadesini iki yıldan kısa, yedi yıldan uzun olamaz şeklinde düzenlemiştir. Bu nedenle ülkemizde tahvil çıkarılması orta süreli kaynak sağlama aracı olarak nitelenebilir⁽¹²⁾.

3.1. Teminatlı Tahviller

3.1.1. İpotekli Tahviller:

Bir ipotek tahvili bir mala konan ipotek ile korunurlar. Tipik olarak, gerçek varlığın değeri, ihraç edilen ipotekli tahvilin değerinden daha fazladır. Bu durum ipotekli tahvil sahibine, korunan malın piyasaya değeri düşmeye başladığında bile emniyet payı sağlar. Paranın ödenmediği durumda, korunan malı satıp elde edilen geliri tahvil sahiplerine ödeme yapma yetkisi vardır. Satış sonucunda elde edilen gelir, tahvillerin tamamını karşılamazsa, teminatsız tahvil sahiplerinde olduğu gibi tahvil sahibi alacaklı olur. İpotekli tahviller de kendi aralarında aşağıdaki gibi gruplandırılırlar.

3.1.1.1. İlk İpotekli Tahviller

Aynı mal birden fazla ipotekli tahvil için rehin edilebilir. Bu durumda ilk ipotekli tahvil, varlıklardaki kıdemli talebe sahiptir.

3.1.1.2. İkincil İpotekli Tahviller.

Varlıklardaki ikinci kıdemli talebe sahip olan ve ilk ipotekli tahvillerin ödenmesinden sonra kullanılan tahvillerdir. İkinci ipotekli tahvillerin güvencesi ilk ipotekli tahvillerin güvencesinden daha azdır ve çok popüler değildir. Firmanın finansal zorluklar geçirdiği dönemler dışında nadiren çıkarılır, çıkarıldıkları zaman, riskli pozisyonlarından dolayı, alıcılar yüksek bir kazanç oranı talep eder.

3.1.1.3 Geniş Kapsamlı veya Genel İpotekli Tahviller

Firmanın tüm varlıkları teminat kapsamındadır.

3.1.1.4. İhracı Sınırlı İpotekli Tahviller

Bu tahvil, tarafından korunan varlıkların gelecekte ihraç edilecek aynı nitelikteki ipotekli tahvillerin korunmasında kullanılmasını yasaklar. İpotekli

(12) Öztin Akgüç, a.g.e., s. 550.

tahvillerin bu şekli tahvil sahiplerini, varlıklardaki taleplerin ileride ihraç edilecek bir ipotekli tahville ilişkilendirilemeyeğine kani kılar. İhracı sınırlı ipotekli tahviller finans yöneticilerini gelecekteki finans kararlarında sınırlandırır. İlgili tahvil sahiplerince çok beğenilen bir menkul varlıktır.

3.1.1.5 İhracı Sınırlı Olmayan İpotekli Tahviller

İlave ipotekli tahvillerin ihracına engel olmayan, korunan varlıkları güvence olarak kullanabilen tahvillerdir. Yeni bir borç oluştuğunda, ilave varlıkların korunan mala eklenmesi istenerek borçlu üzerine bir sınırlama getirilmiştir.

3.1.1.6.İhracı Sınırlı Açık İpotekli Tahviller

Tekrar kullanılabilen, tahvillerle, tekrar kullanılmayan tahvillerin bir karmasıdır⁽¹³⁾

3.1.2. Diğer Tahvil ve Hisse Senetleri ile Teminat Altına Alınan Tahviller

Adi hisse senedi ve tahviller ile teminatlıdır. Borcun ödenmemesi durumunda, tahvilleri nakte çevirme yetkisi vardır. Genel olarak diğer tahvil ve hisse senedi ile teminat altına alınan tahvillerin temini fazla kapsamlıdır. İlgili senet bir teminatın piyasa değerinden en az %20-%50 fazla olmalıdır.

3.2. Teminatsız Tahviller

3.2.1. İkincil Olmayan Teminatsız Tahviller

Bu tahviller teminatsızdır, tahvili çıkaran anonim şirketin kazanç durumu, tahvil sahibini büyük bir ölçüde ilgilendirir. Genellikle tahvili çıkaran firma, tahvil sahibi için varlıklardaki ilave yüklemelere yasak koyarak koruma sağlamaya gayret eder. Tahvili çıkaran firma için senetlerin en büyük avantajı teminat olarak bir varlığın olmayışıdır.

3.2.2. Bağlı (ikincil) Tahviller

Pekçok firmanın ihraç ettiği birden fazla tahvil senedi vardır. Bu durumda bir hiyerarşi belirlenmelidir, iflas etme durumunda bazı teminatsız senetlere ikinci sırada geçerlilik verilmiştir. İkincil tahvillerin hakları, teminatlı tahvillerden ve ikincil olmayan teminatsız senetlerin hakları verildikten sonra verilir.

(13) Marlin Petty- Keown Scott, a.g.e., s. 551.

3.2.3 Gelir (Kazanç) Tahvilleri

Kazanç Elde deldiği takdirde faiz ödemesinin sözkonusu olduğu tahvillerdir. Faizleri ödemedeki başarısızlıklar, firmanın iflasına neden olamaz. Bu durumda kazanç tahvilleri, tahvilden çok tercihli hisse senetlerine benzer. Genellikle firmanın finansal problemlerle karşılaştığı, reorganizasyona başvurduğu dönemlerde çıkarılır. Kazanç tahvillerinde geri ödeme kurallarıyla ilgili baskıyı azaltmak için vade diğer tahvillerden çok daha uzundur. Faiz ödemesi unutulduğu veya atlanıldığı takdirde, genelde ödenmemiş faizin belli bir süre için birikmesine izin verilir ve adi hisse senedi dividatlarının ödenmesinden daha önce ödenmelidir. Bu durum senet sahibine birikmiş faiz sağlar⁽¹⁴⁾.

4- İpotekli Borçlar

Şirketler çalışma sermayesi temini için, borçlarını ödemek maksadıyla veya satın alacakları aktif kıymetlerin finansmanında kullanılmak üzere gayrimenkul veya mal varlığını ipotek ettirmek suretiyle ödünç para bulurlar veyahut bir gayri menkulu ipotek olarak satın alır ve bundan doğan borcunu belirli taksitlerle öderler. Bütün bunlar o şirketin bir yıldan veya normal faaliyet döneminden daha uzun bir sürede ödeyeceği borçlar olup, ipotekli borçlar adını alır. İpotekli bir borç, borçlunun imzalayıp vereceği ve alacaklının borç ödeninceye kadar elinde bulunduracağı bir senetle temsil edilir. Burada mülk üzerindeki ipotek hakkı borcun bir teminatı olmaktadır. Eğer ipotekli borç taksitler halinde ödenecekse, ipotek senetleri periyodik faiz ödemeleri ile ana para ödemeleri şartını taşır⁽¹⁵⁾.

İpotekli borçlarda ilgili hesapta vadesi yaklaşanlar eğer bu iş için aktifte fon ayrılmamışsa, döner borçlar grubuna aktarılmalıdır. Fon ayrılmışsa, ödemeler ilgili fondan yapılır ve döner aktifler zorlanıp, net çalışma sermayesi azalmaz⁽¹⁶⁾.

5- Taksitle Bağlanmış Gümrük Vergileri

1964 yılında 474 sayılı yasa ile bir teşvik tedbiri olarak, yatırım maddesi sayılacak ve ithali uzun vadeli plan hedeflerine uygun görülecek eşyanın gümrük vergilerinin bunların gümrük hatını aştıkları tarihten itibaren en çok beş yıllık bir devre içinde ve yıllık eşit taksitlerde tahsili esası getirilmiştir. Gümrük vergisi taksitlendirilmesi, devletin firmalara sağlamış olduğu bir tür orta vadeli kredidir.

Kredi isteklisi firma, yatırımları teşvik tedbiri olarak gümrük vergisi taksitlendirilmesinden yararlanmışsa, gelecek hesap döneminde ödenecek taksidin,

(14) Marlin Petty- Keown Scott, a.g.e., s. 549-552.

(15) Ferruh Çömlekçi, Muhasebe Denetimi, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi No.202/131. Eskişehir, 1978, s. 150-151.

(16) Ferruh Çömlekçi-Celal Kepekçi vd., a.g.e., s. 196.

kısa vadeli borçlar, bakiyenin ise uzun vadeli borçlar arasında gösterilmesine dikkat edilmelidir.

a- 6183 Sayılı Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun Uyarınca Ertelenmiş, Taksit Bağlanmış Vergi Borçları

Yetkili mercilerce ertelenmiş, taksit bağlanmış vergi borçlarının gelecek hesap döneminde ödenmesi gerekmeyen kısmı, uzun vadeli borçlar arasında yer almalıdır.

b- Alınan Depozito ve Teminatlar (bir yıldan uzun vadeli)

Bazı firmalar almış oldukları uzun vadeli depozito ve teminatlarla önemli ölçüde kaynak sağlayabilirler.

c- Müşterilerden Alınan Avanslar

Müşterilerden alınan avanslar (prefinansman dövizini getirilmesi, Red Clause şartı taşıyan akreditif açılmış olması dahil) karşılığında, mal tesliminin veya hizmetin yerine getirilmesi bir hesap dönemini aştığı takdirde, bu tür müşteri avanslarına kısa vadeli borçlar arasında değil, uzun vadeli borçlar arasında yer verilmelidir.

d- Gelecek Yıllara Ait Gelirler (peşin tahsil edilmiş hasılat)

Peşin tahsil edilen hasılatın gelecek hesap dönemine ait olanlar kısa vadeli borçlar, onu izleyen yıllara ait olanlar ise uzun vadeli borçlar arasında gösterilmelidir⁽¹⁷⁾.

SONUÇ

Ülkemizde ticaret bankalarından uzun vadeli kredi sağlanmamaktadır. İlgili krediler yatırım ve kalkınma bankaları tarafından sağlanmaktadır. Uzun vadeli yabancı kaynak sağlamak için tahvil çıkararak fon sağlama olanakları T.T.K. ile yalnızca anonim şirketlere verilmiştir. Bu yolla kaynak sağlamak yukarıda sayılanların dışındaki firmalar için kapalıdır. Ülkemizde tahvil ihracı ile kaynak temini uzun vadeli den ziyade orta vadeli bir kaynak görünümünde olup, diğer borçlanma şekillerine göre daha çok arzu edilmektedir.

Ülkemizde beş yıl ve daha uzun vadeli olarak ihraç edilen bazı tahviller, satış tarihlerinden iki yıl geçtikten sonra işlenmiş faizleri ile birlikte her an paraya çevrilebilir bir nitelik almaktadır. Bu koşulla ihraç edilmiş tahvilleri bulunan şirketler daha dikkatle incelenmelidir. Hisse senedine dönüşebilir tahvil ihraç edilmiş olduğu takdirde, firmanın nihai amacının öz sermaye ile finansman olduğu dikkate alınmalıdır. Tahvillerin hisse senedine çevrilmesi mümkün görülüyorsa, bu tür finansmana ertelenmiş öz sermaye ile finansman olarak bakılmalıdır.

(17)Özün Akgüç, Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No.82, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1977, s.50-51.

KAYNAKLAR

- 1- AKGÜÇ Öztin, Finansal Yönetim, Muhasebe Enstitüsü Yay. No.56, 5.Bası Avcıol Matbaası,1989.
- 2- AKGÜÇ Öztin, Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi, Türkiye Bankalar Birliği Yayınları No.82, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1977.
- 3- BEKTÖRE Sabri, Muhasebe Ticaret Şirketleri, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi. Eskişehir, 1979.
- 4- ÇÖMLEKÇİ Ferruh, Muhasebe Denetimi, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi No.202/131. Eskişehir,1978.
- 5- ÇÖMLEKÇİ Ferruh-KEPEKÇİ Celal vd. Muhasebe Denetimi ve Mali Analiz. T.C. Anadolu Üniversitesini Yay.No.118, Eskişehir 1990.
- 6- PETTY Marlin-SCOTT Keown, Basic Financial Management Prentice-Hall Inc.. Englewood Cliffs, New Jersey 1979.
- 7- YÜKSEL Ahmet, "Uzun Vadeli Borçlar" Muhasebe Dergisi, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, Say.29. Ağustos 1982. s. 21-27.